

Bingöl Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi
Bingöl University
Journal of Economics and Administrative Sciences

Cilt/Volume: 7, Sayı/Issue: 2
Yıl/Year: 2023, s. 85-101
DOI: 10.33399/biibfad.1307237
ISSN: 2651-3234/E-ISSN: 2651-3307
Bingöl/Türkiye

Makale Bilgisi / Article Info
Geliş/Received: 30/05/2023 Kabul/ Accepted: 11/10/2023

Üniversite Öğrencilerinin Öz Yeterlilik ve İşsizlik Kaygılarının Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkisi*

The Effect of University Students' Self-Efficacy and Unemployment Anxiety on Entrepreneurial Intention

Fatih GÖNÜL**
Mehmet Emin YAŞAR***

Öz

Ülkemizde özel sektör ve kamuda iş alanlarının daralması beraberinde işsizliğin artmasına yol açmaktadır. Bu noktada, girişimcilik yeni iş alanlarının yaratılmasında ve istihdam sağlanmasında kilit bir rol oynamaktadır. Bu araştırmada temel amaç üniversite öğrencilerinin öz yeterlilik ve işsizlik kaygılarının girişimcilik niyetleri üzerindeki etkisini ortaya koymaktır. Araştırmanın verileri bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 438 öğrenciden kolayda örneklem yöntemi ile bir anket kullanılarak toplanmıştır. Yüz yüze gerçekleştirilen ankette kişisel bilgi formunun yanı sıra, öz yeterlilik, işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti ölçeklerine yer verilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra, korelasyon ve regresyon analizi uygulanmıştır. Yapılan tanımlayıcı istatistiklerde öğrencilerin öz yeterlilik düzeylerinin yüksek olduğu, işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyetlerinin orta düzeye yakın olduğu belirlenmiştir. Korelasyon analizi sonucunda öz yeterlilik ve girişimcilik niyeti arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki tespit edilirken, işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür. Regresyon analizi sonucunda öğrencilerin öz yeterlilik ve işsizlik kaygılarının girişimcilik niyetlerini pozitif bir şekilde etkilediği tespit edilmiştir. Ayrıca öz yeterliliğin girişimcilik niyetini etkileyen en güçlü değişken olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonucu, girişimcilik niyetinin artması ve buna bağlı olarak girişimcilik davranışının ortaya çıkmasında öz yeterlilik ve işsizlik kaygısının iki önemli değişken olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Öz yeterlilik, işsizlik kaygısı, girişimcilik niyeti, üniversite öğrencileri

JEL Kodları: M10; M13; M19

Abstract

In our nation, unemployment is rising as a result of the decline in both private and public sector employment. At this point, entrepreneurship is essential for generating employment and creating new jobs. The major goal of this study is to reveal the effect of university students' self-efficacy and unemployment anxiety on their entrepreneurial intentions. The data of the study were collected from 438 students studying at a state university by using a questionnaire with convenience sampling method. In the face-to-face questionnaire, in addition to the personal information form, self-efficacy, unemployment anxiety and entrepreneurial intention scales were included. In addition to descriptive statistics; correlation, and regression analysis were applied in the data analysis. Descriptive statistics indicate that students have high levels of self-efficacy, while their unemployment anxiety and entrepreneurial intentions are at a moderate level. The correlation analysis has revealed a high positive association between self-efficacy and entrepreneurial intention as well as a moderately favorable relationship between entrepreneurial intention and unemployment anxiety. The regression analysis has revealed that students' self-efficacy and unemployment anxiety favorably impact their entrepreneurial intentions. Self-

* Bu çalışma, 20-23 Mayıs 2023 tarihinde Ankara'da düzenlenen 9. Uluslararası Başkent Sosyal ve Beşeri Bilimler Kongresinde Bildiri olarak sunulmuştur.

** Dr. Öğr. Üyesi, Hakkari Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, fatihgonul@hakkari.edu.tr , ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1710-2997>

*** Öğr. Gör., Bingöl Üniversitesi-Solhan Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, meyasar@bingol.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8137-2946>

efficacy has also been identified as the most powerful factor influencing entrepreneurial intention. The research result shows that self-efficacy and unemployment anxiety are two important variables in increasing entrepreneurial intention and, accordingly, the emergence of entrepreneurial behavior.

Keywords: Self-efficacy, unemployment anxiety, entrepreneurial intention, university students

JEL Codes: M10; M13, M19

1. GİRİŞ

Girişimcilik, sosyal ve ekonomik gelişmişliğin ana itici gücünü oluşturmaktadır (Coulibaly, Erbao, ve Mekongcho, 2018). Ekonomik verimliliği artırmasından ve pazara yenilik sunmasından dolayı girişimcilik yeni işler ve istihdam alanları yaratmaktadır (Shane ve Venkataraman, 2000). Girişimcilik yeni ürünler ve hizmetler üretilmesi yoluyla değer yaratan fırsatların tanımlanması, değerlendirilmesi ve keşfedilmesi süreci olarak ifade edilebilir (Shane, 2012). Girişimciliğin ve girişimci sayısının artması, yeni ürünler ve hizmetlerin yanı sıra işsizliğin azalması ve toplumsal refahın artması açısından oldukça önemlidir.

Girişimcilik davranışının ortaya çıkması için bireyin girişimcilik niyetine sahip olması gerekir. Girişimcilik niyeti, bireyin hâlihazırda ya da gelecekte yeni bir iş veya işletme kurmaya yönelik amacını temsil etmektedir (Engle vd., 2010). Girişimcilik niyetini etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Girişimcilik niyetini etkileyen faktörlerden biri öz yeterlilik duygusudur. Öz yeterlilik, bireyin yapacağı bir iş ve görev için kendisinin ne kadar yetkin olduğuna ilişkin algıdır (Bandura, 1977). İş fırsatlarını değerlendirme, iş kurma ve risk alma gibi girişimcilikte önemli olan özellikler öz yeterlilik duygusunun yüksek olması ile açıklanabilir. Ayrıca teknolojide görülen önemli değişimler bilginin düzenli bir şekilde üretilmesini sağlamış ve bu durum girişimciliğin önemli kavram haline gelmesine neden olmuştur (Güven ve Aslan, 2020).

Ülkemizde ve dünyada işsizlik oranları hızlı bir artış göstermektedir. Özellikle gençlerin istihdama katılma oranlarında azalmalar yaşanmaktadır. Nitekim TÜİK açıklamalarına göre genel işsizlik oranı %10.4 iken, bu oran yükseköğretim mezunları arasında %11.3'tür. Ayrıca 15-24 yaş gurubunun dâhil olduğu genç nüfusun işsizlik oranı %21.98 olarak gerçekleşmiştir (TÜİK, 2022). Yüksek işsizlik oranları gençlerin işsizlik ve gelecek kaygılarının artmasında önemli bir rol oynamaktadır. Yapılan çalışmalarda üniversite öğrencilerinin en önemli korkularından birinin işsizlik kaygısı olduğu belirtilmektedir (Dursun ve Aytaç, 2009). İşsizlik kaygısı, bireyin çalışmak istediği halde ve piyasadaki ücretleri kabul etmesine rağmen iş bulamaması ve bunun sonucunda hayal kırıklığı, korku ve stres yaşaması durumu olarak açıklanabilir (Dağlar, 2021). İşsizlik kaygısı bireyi çeşitli arayışlara itebilir. Bu arayışlardan biri de kendi işini kurma seçeneğidir. Diğer bir ifade ile işsizlik kaygısı bireylerin girişimciliği bir kariyer alternatifi olarak değerlendirmelerini sağlayabilir (Van Gelderen vd., 2008). Dolayısıyla ekonomik olarak gelişim isteyen ülkelerin işsizliği azaltabilmeleri için girişimciliğe önem vermeleri gerekmektedir (Aslan ve Sığınç, 2022).

Bu çalışmada temel amaç üniversite öğrencilerinin öz yeterlilik ve işsizlik kaygılarının girişimcilik niyetleri üzerindeki etkisini ortaya koymaktır. Ülkemizde gençlerin bilhassa üniversite mezunlarının işsizlik oranlarındaki artış üniversite öğrencilerinin araştırma örnekleme seçilmesinde etkili olmuştur. Üniversite öğrencilerinin öz yeterlilik, işsizlik ve girişimcilik niyetlerini ayrı ayrı inceleyen birçok çalışma bulunmaktadır. Ancak, bu üç değişkeni birlikte inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle çalışmanın girişimcilik literatürüne katkı sağlayacağı beklenmektedir.

Bu çalışmada öncelikle öz yeterlilik, işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti kavramları açıklanmış, daha sonra literatür taraması yapılmış ve araştırma hipotezleri oluşturulmuştur. Çalışmanın yöntemi açıklandıktan sonra çalışmanın bulguları değerlendirilmiştir. Nihai olarak tartışma ve sonuç bölümü ile çalışma sonlandırılmıştır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Öz Yeterlilik

Bandura (1986) öz yeterliliği, bireyin belirlenen bir hedefe ulaşmak için bir dizi eylemin gerçekleştirilmesine ilişkin algısı olarak tanımlamıştır. Öz yeterlilik bireyin bir davranışı gerçekleştirmesinden ziyade, belirli bir konu hakkında hareke geçmeden önce kendisini ne denli yeterli hissettiği ile ilgilidir (Bandura, 1997). Davranışı etkileyen ana etmenlerden biri olan öz yeterlilik, bireyin istediği bir sonuca ulaşabilmesi için gerekli bir eylemi gerçekleştirmesine ilişkin yeteneklerine olan inancını ifade eder (Luszczynska, Scholz ve Schwarzer, 2005).

Öz yeterlilik yaşamın her alanında motivasyon, refah ve kişisel başarının temelini oluşturur (Pajares, 2006). Bireylerin harekete geçmeleri ve zorluklarla mücadele edebilmeleri için öz yeterlilik önemli bir belirleyicidir (Basim, Korkmazyürek ve Tokat, 2008). Diğer bir anlatımla bireyler herhangi bir alanda yeterli olduğuna ilişkin bir inanca sahip ise zorlukları göğüslemesi ve hemen harekete geçmesi daha kolaydır. Wood ve Bandura (1989) öz yeterliliğin bireyin hayatındaki olaylar üzerinde kontrol sağlayabilmesi için temel bir psikolojik kaynak olduğunu belirtmektedir. Ayrıca bireyin bir işi tamamlamak için göstereceği çabanın yanı sıra sorunlarla karşılaştığında ısrarını, dayanıklılığını ve bağlılığını belirlemesinden dolayı, öz yeterlilik insan davranışlarını anlamak için kritik bir role sahiptir (Elnadi ve Gheith, 2021).

İnsanların günlük ya da iş hayatlarında amaçlarına ulaşabilmeleri için öz yeterlilik düzeylerinin yüksek olması gereklidir. Öz yeterlilik her ne kadar bireyin kendisine yönelik subjektif bir değerlendirmesini içerse de, öz yeterliliğin arka planında aile yapısı, geçmiş yaşantılar, kültürel kodlar ve bireyin yetkinlikleri gibi değişkenler bulunmaktadır. Bu bağlamda, öz yeterliliğin artırılabilmesi için bireyin gelişimini destekleyen toplumsal bir yapının varlığı son derece önemlidir.

2.2. İşsizlik Kaygısı

İşsizlik sosyal, ekonomik ve politik açıdan birçok olumsuz sonuçlara yol açan önemli bir sorundur. İşsizlik ya da işten çıkarılma bireyin yaşamında önemli bir kaybı temsil etmektedir (Bordea, Manea ve Pellegrini, 2017). İşsizlik, bireyin çalışma isteğine ve bu doğrultuda gayret sarf etmesine ve piyasadaki ücret düzeyini kabul etmesine karşın iş bulamaması durumunu ifade etmektedir (Aytaç ve Keser, 2002). İş, bireyin fiziksel ihtiyaçlarını karşılamasının ötesinde, yaratıcı isteklerini tatmin etmesi, benlik saygısını geliştirmesi ve kendini gerçekleştirmesi için bir yol sunmaktadır (Linn, Sandifer ve Stein, 1985). Diğer taraftan işsizliğin ruhsal çöküntü, kızgınlık, karamsarlık duygusu, psikosomatik semptomlar, intihar eğilimi, alkol ve madde kullanımı ile ilişkili olduğu belirtilmektedir (Kıdır, 2017). Bunun yanı sıra işsizliğin depresyon ve kaygıyı arttırdığı da bilinmektedir (Smári, Arason, Hafsteinsson ve Ingimarsson, 1997).

Kaygının, insanların hissettiği en temel duygulardan biri olduğu kabul edilmektedir (Lök, İnce ve Lök, 2008). Kaygı; bilişsel, fiziksel ve huzursuzluk belirtilerinin eşlik ettiği muhtemel talihsizlik ve tehlike durumlarına karşı bireyin huzursuzluk halini ifade etmektedir (Colman, 2015). Kaygı bireylerde korku, bunaltı ve tedirginlik duygularının oluşmasına yol açmaktadır (Özder, Birinci, Zaifoğlu ve Işıktaş, 2018). Kaygı her ne kadar olumsuz sonuçları olsa da bireyin öğrenmesini sevk etmekte ve toplumda önemli yerlere gelmesini teşvik etmektedir (Akgün, Gönen ve Aydın, 2007). Bu bakımdan orta düzeyde bir kaygı düzeyinin bireyi harekete geçirmesi açısından önemli olduğunu söylemek mümkündür (Beşer ve Öz, 2003). Kaygının birçok türü bulunmakla birlikte bunlardan biri de işsizlik kaygısıdır.

İşsizlik kaygısı çalışan ya da çalışmayan tüm insanlar için önemli psikolojik bir sorundur. İşsizlik kaygısı bireyin mezun olduğu alanla ilgili iş bulamaması buna bağlı olarak geleceğini belirsiz görmesi ve bu durumun bireyin çeşitli psikolojik sorunlar yaşamasına neden olmasıdır (Tayfun ve Korkmaz, 2016). Başka bir anlatımla, işsizlik kaygısı, hali hazırda çalışan, işinden ayrılmış ya da iş hayatına henüz atılmamış olan bireylerin istedikleri veya aradıkları kendi

niteliklerine uygun bir işi bulamayacaklarına ilişkin umutsuzluk, korku ve endişelerini ifade etmektedir.

İşsizlikten en çok etkilenen kişilerin gençler olduğu bilinmektedir (Kırcı, 2017). Özellikle üniversite öğrencileri arasında işsizlik oranları yüksektir (Erikli ve Bayat 2019). Bunun muhtemel nedenleri arasında kamu ve özel sektörde iş alanlarının daralması, alınan eğitim ile yapmak istenilen iş arasında bağlantı olmaması, mezun olunan alanda çok sayıda mezun olması gibi nedenler sayılabilir (Akyüz ve Durmuş, 2022). Toplumun geleceğinin inşasında önemli bir rolü olan üniversite öğrencilerinin henüz mezun olmadan yaşadıkları işsizlik kaygısı hem toplumsal hem de ruhsal açıdan önemli etkileri olan bir sorundur (Ersoy-Kart ve Erdost, 2008; Taşgın, Bozgeyikli ve Boğazlıyan, 2017). Bu nedenle gençlerin, özellikle üniversite öğrencilerinin işsiz kalma kaygılarının araştırılması ve buna ilişkin çözüm yollarının geliştirilmesi toplumun geleceği açısından önem arz etmektedir.

2.3. Girişimcilik Niyeti

İnsanların sonsuz istek ve ihtiyaçları göz önüne alındığında, girişimcilerin ekonomide önemli bir yeri vardır (Gümül, Çalık ve Kurt, 2017). Günümüzde girişimcilik, girişim yaratma süreci olarak görülmektedir (Saeed, Yousafzai, Yani-De-Soriano ve Muffatto, 2015). McClelland (1961) girişimciliği, belirli bir ihtiyacın karşılanmasına yönelik pazarda yeni bir değer yaratmak için ekonomik yenilikten yararlanılarak oluşturulan ve yönetilen dinamik bir süreç olarak tanımlamaktadır. Kuratko'ya (2005) göre girişimcilik, yeni fikirlerin ve yaratıcı çözümlerin yaratılmasına ve uygulanmasına yönelik enerji ve tutku gerektiren, bir vizyon yaratma ve değişim sürecidir. Girişimcilik sadece yaratıcılık, risk ve inisiyatif gerektirmez, aynı zamanda coşku, bağlılık ve azim gerektiren uzun ve zorlu bir süreçtir (Newman, Obschonka, Schwarz, Cohen ve Nielsen, 2019).

Girişimcilik ülkeler ve bölgeler için bir dizi avantaj sağlar. Bazı yazarlar girişimcileri ekonomik kalkınmanın motoru olarak nitelendirmektedir (Baron ve Shane, 2008). Ayrıca, üretkenliğin artması, yüksek kaliteli ürünlerin üretilmesi, istihdamın artırılarak işsizliğin azaltılması, refah ve gelişmişlik düzeyinin artırılması, inovasyonların ticarileştirilmesi girişimcilik ile yakından ilgilidir (Van Praag ve Versloot, 2007).

Girişimcilik davranışı, bireylerin girişimciliğe yönelik yeterli düzeyde bir niyet geliştirdiklerinde ortaya çıkmaktadır (Koe, 2016). Diğer bir ifade ile girişimcilik niyeti artıkça girişimcilik davranışının ortaya çıkması muhtemeldir (Shirokova, Osiyevskyy ve Bogatyreva, 2016). Girişimcilik niyeti, bireyin odağını ve deneyimini bir amacı veya bir şeyi başarmaya yönlendiren zihinsel bir durumdur (Bird 1988; Do ve Dadvari, 2017). Girişimcilik niyeti, genel olarak, bir bireyin yeni bir iş girişimi kurma niyetinde olduğuna ve bunu gelecekte yapmayı planladığına dair bilinçli bir farkındalığını, bağlılığını ve inancını ifade etmektedir (Krueger, 1993; Nguyen, 2017). Belirli motivasyonlar ve en önemlisi niyet olmaksızın insanlar girişimci olmayacaktır (Krueger ve Carsrud, 1993).

Araştırmacılar, girişimcilik niyetini ve davranışlarını açıklamak için birçok model geliştirmişlerdir. Bu modellerden en bilineni planlanmış davranış teorisidir (Ajzen, 1991). Bu teori davranışın kontrol altındaki kaynaklarla birlikte niyet tarafından açıklandığı sebepli davranış teorisi üzerine inşa edilmiştir (Ajzen ve Fishbein, 1980). Planlanmış davranış teorisi sebepli davranış teorisinin ötesinde, niyeti açıklamak için kavramsal bir çerçeve sunar. Bu çerçevede davranış niyetinin gerçekleşebilmesi için belirleyici üç unsur vardır. Bunlar: tutum, sosyal norm ve algılanan davranışsal kontroldür. Tutum, bireyin belirli bir davranışın unsurlarını olumlu ya da olumsuz görme derecesi ile ilgilidir. Sosyal norm, davranışı gerçekleştirmek ya da gerçekleştirmemek için bireyin algıladığı sosyal baskıyı ele alır. Algılanan davranışsal kontrol ise, davranışı gerçekleştirmek için gerekli olan fırsat ve kaynaklara ne kadar sahip olunduğu ile ilgilidir (Ajzen, 1991).

Planlanmış davranış teorisi kapsamında bir bireyin girişimci davranış gösterebilmesi için öncelikli olarak güçlü bir niyete sahip olması gerekir. Bu niyetin ortaya çıkabilmesi için girişimciliğe

ilişkin pozitif bir tutum göstermesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra bireyin arkadaşları, ailesi ve çevresinin de bunu desteklemesi gerekir. Yeterli imkân ve fırsatlara sahip olan bireyin girişimcilik niyeti ortaya çıkabilecektir. Nitekim bu niyet bireyi girişimci olmaya sevk edecektir.

3. LİTERATÜR TARAMASI VE HİPOTEZLERİN OLUŞTURULMASI

3.1. Öz yeterlilik ve Girişimcilik Niyeti

Öz yeterlilik, girişimcilik niyetinin en önemli bilişsel unsuru ve en güçlü yordayıcısıdır (Kumar ve Shukla, 2022; Hassan, Saleem, Anwar ve Hussain, 2020). Öz yeterlilik hem girişimci niyetinin gücünü hem de bu niyetin girişimci eylemlerle sonuçlanma olasılığını değerlendirmede önemli bir açıklayıcı değişkendir (Boyd ve Vozikis, 1994). Girişimciler yeni bir girişimin yaratılması için gerekli görevleri yerine getirme konusunda öz yeterliliklerine güvendiklerinde, görevi yerine getirme ve görevde başarılı olmaya devam etme olasılıkları daha yüksektir (Cardon ve Kirk, 2015).

Daha yüksek öz yeterliliğe sahip bireyler, başarılı olma konusunda yeteneklerine güvenirlirler ve daha düşük öz yeterliliğe sahip bireylere göre daha olumlu sonuçlar elde etmeleri beklenir (Santos ve Liguori, 2020). Öz yeterlilikleri yüksek olan bireylerin öz yeterliliği düşük olan bireylere kıyasla girişimci olma eğilimlerinin daha fazla olacağı öngörülebilir (Çolakoğlu ve Çolakoğlu, 2016). Ayrıca öz yeterlilik inancı ve girişimcilik kariyer beklentileri girişimcilik niyeti ile anlamlı şekilde ilişkilidir (Farashah, 2015). Yapılan bir çok çalışmada öz yeterliliğin girişimcilik niyeti üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Örücü ve Hasırcı, 2022; Bektaş ve Zehir, 2022; Ceyhan, Yılmaz ve Batga, 2020; Akhtar, Hongyuan, Iqbal ve Ankomah, 2020; Garaika, Margahana ve Negara, 2019; Udayanan, 2019; Qiao ve Huang, 2019, Liu vd., 2019, Saraih vd., 2018). Bu araştırmalara paralel olarak aşağıdaki hipotez geliştirilmiştir.

H1: Öz yeterlilik girişimcilik niyetini pozitif ve anlamlı yönde etkilemektedir.

3.2. İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti

İnsanları girişimciliğe sevk eden birçok faktör bulunmaktadır. Bunlardan bazıları geleneksel işlerden elde edilen sınırlı mali ödüller, işsiz kalma korkusu, iş güvencesizliği, kariyer sınırlamaları, kişisel bir yenilik yapamama ve iş yerine uyum sağlamama olarak ifade edilebilir (Wickham, 2006). İnsanların işsiz kalmak yerine kendi işlerini kurmak istemeleri insanları girişimciliğe sevk eden diğer bir faktördür (Falco ve Haywood, 2016). Bazı araştırmacılar işsizliğin yeni bir iş kurma eğiliminin artmasıyla pozitif yönde ilişkili olduğunu bulmuşlardır (Highfield ve Smiley, 1987). Ayrıca araştırmalar işten çıkarmaların ve işsizlik süresinin daha yüksek girişimcilik niyeti için teşvik edici olduğunu göstermektedir (Wood, McKinley ve Engstrom, 2013).

İşsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti arasındaki ilişki farklı araştırmacılar tarafından incelenmiştir. Akgün (2019) yaptığı çalışmada girişimcilik niyeti ile işsizlik kaygısı ve alt faktörleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını ortaya koymuştur. Tuncer ve Tanaş (2022) yaptıkları çalışmada iş bulma kaygısının girişimcilik niyetini negatif olarak etkilediğini bulmuşlardır. Kimzan ve Sönmez (2023) yaptıkları çalışmada işsizlik kaygısının alt faktörleri ile girişimcilik niyeti arasındaki ilişkilerin anlamlı olduğunu göstermektedirler. Karcıoğlu ve Balkaya (2018) çalışmasında işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Ayhün ve Monus (2020) çalışmasında ise işsizlik kaygısının girişimcilik niyetini pozitif olarak etkilediğini tespit etmişlerdir. Literatürde yapılan bu araştırmalar esas alınarak aşağıdaki hipotez geliştirilmiştir.

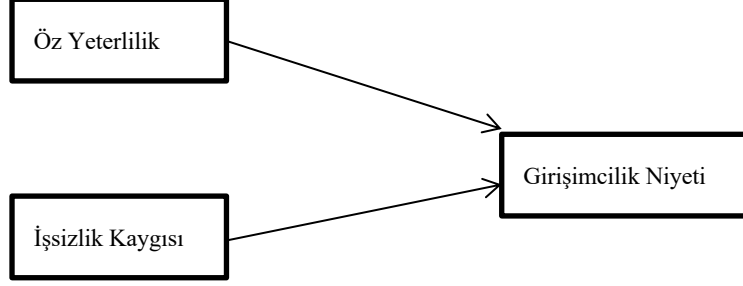
H2: İşsizlik kaygısı girişimcilik niyetini pozitif ve anlamlı yönde etkilemektedir.

4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

4.1. Araştırmanın Amacı ve Modeli

Öz yeterlilik ve işsizlik kaygısının girişimcilik niyeti üzerindeki etkisini ortaya koyma amacı doğrultusunda şekil 1’de yer alan model oluşturulmuştur.

Şekil 1: Araştırmanın Modeli

Şekil 1’de öz yeterlilik ve işsizlik kaygısı bağımsız değişken, girişimcilik niyeti ise bağımlı değişken olarak belirlenmiştir.

4.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 2022-2023 eğitim öğretim yılında Bingöl Üniversitesinde öğrenim gören 16.936 öğrencidir. Araştırmanın evreninde Bingöl Üniversitesi’nin seçilme nedenleri arasında bu üniversitenin kalkınma ve ihtisaslaşma konusunda Pilot Üniversite olarak seçilmesi ilk sırada yer almaktadır. Bu anlamda yapılan çalışmalar doğrultusunda Bingöl Üniversitesi’nin pilot üniversite seçilmesinin öğrenciler üstünde büyük ölçüde olumlu katkılar sağladığı görülmüştür (Arı, 2021; Yaşaroğlu ve Arı: 2021). Araştırmanın verileri yüz yüze gerçekleştirilen bir anket kullanılarak kolayda örneklem metodu ile toplanmıştır. Anketler uygulanmadan önce Bingöl Üniversitesi etik kurulundan 10.01.2023 ve 90512 sayı ile etik kurul izni alınmıştır. Anketler 11-20 Ocak 2023 tarihleri arasında uygulanmıştır. Verilen toplanması için 500 adet anket dağıtılmış, bu anketlerden 462 tanesinden geri dönüş sağlanmıştır. Geri dönüş sağlanan anketlerden 24 tanesi eksik, hatalı ve özensizce doldurulduğu için değerlendirmeye alınmamıştır. Böylelikle verilerin analizi geriye kalan 438 anket üzerinden yapılmıştır. Örneklem büyüklüğünün araştırma evrenini hesaplamak için yeterli olduğu tespit edilmiştir (Krejcie ve Morgan, 1970). Verilerin analiz edilmesi için SPSS23 paket programı kullanılmıştır.

4.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan ankette öncelikle öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini ölçmek için 9 adet ifadeye yer verilmiştir. Bu ifadeler cinsiyet, yaş, aile gelir durumu, sınıf, aile ikametgâh yeri, iş deneyimi, aile reisinin çalışma statüsü, not ortalaması ve ailede ticaretle uğraşan kimsenin varlığı gibi değişkenlerdir.

Araştırmada öğrencilerin öz yeterliğini ölçmek için Jerusalem ve Schwarzer (1981) geliştirdiği, Türkçe’ye uyarlamasının Yeşilay (1996) yaptığı genel öz yeterlilik ölçeği kullanılmıştır. Tek boyuttan ve 10 ifadeden oluşan bu ölçeğin orijinal hali 4’lü likert olarak hazırlanmıştır. Ancak, Tayfur (2006) yaptığı çalışmasında ölçeği daha güvenilir olduğu gerekçesiyle 5’li likert olarak kullanmıştır. Tayfur (2006) çalışmasında ölçeğin güvenilirliğini 0.88 olarak hesaplamıştır. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı bu çalışmada 0.918 olarak hesaplanmıştır.

Öğrencilerin işsizlik kaygısını ölçmek için Tayfun ve Korkmaz’ın (2016) hazırladıkları 4 boyuttan ve 25 ifadeden oluşan işsizlik kaygısı ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek Dursun ve Aytaç (2009) öğrencilerin işsizlik kaygılarını belirlemek için hazırladıkları psikometrik sorulardan

oluşmaktadır. İlgili ölçek, daha önceden Ersoy-Kart ve Erdost (2008) öğrencilerin işsiz kalma durumu algılarını tespit etmek amacıyla yaptıkları araştırmada kullanılmıştır. Tayfun ve Korkmaz (2016) ölçeğin genel güvenilirliğini 0.90 olarak hesaplamıştır. Bu çalışmada ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0.901'dir.

Öğrencilerin girişimcilik niyetlerini ölçmek için Liñán ve Chen (2009) geliştirdiği, Türkçe'ye uyarlamasının Şeşen ve Basım (2012) yaptığı girişimcilik niyeti ölçeği kullanılmıştır. Ölçek tek boyuttan ve 6 ifadeden oluşmaktadır. Şeşen ve Basım (2012) çalışmasında ölçeğin güvenilirliğini 0.86 olarak hesaplamıştır. Bu çalışmada ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0.896 olarak hesaplamıştır.

Güvenirlik katsayılarının yüksek olması, ölçüm kolaylığı sağlaması ve ulusal literatürde sıkça kullanılmasından dolayı ölçeklerin Türkçe uyarlamaları tercih edilmiştir. Ankette yer alan ölçekler 5'li likert olarak ölçeklendirilmiştir.

5. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

5.1. Sosyo-Demografik Özelliklere Ait İstatistikler

Araştırmaya katılan öğrencilere ait sosyo-demografik ait istatistikler Tablo 1'te verilmiştir.

Tablo 1: Sosyo-Demografik Özelliklere Ait İstatistikler

Değişkenler	Gruplar	N	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	285	65.1
	Erkek	153	34.9
Yaş	21 ve altı	199	45.4
	22-25 arası	224	51.1
	26 ve üzeri	15	3.4
Ailenin Gelir Durumu	9.000 ve altı	279	63.7
	9.001-12.000	96	21.9
	12.001-15.000	28	6.4
	15.001-18.000	16	3.7
	18.001 ve üstü	19	4.3
Sınıf	1. Sınıf	99	22.6
	2. Sınıf	131	29.9
	3. Sınıf	83	18.9
	4. Sınıf	114	26
	Diğer	11	2.5
Aile İkamet Yeri	Köy	88	20.1
	İlçe	146	33.3
	İl	204	46.6
İş Deneyimi	Evet	206	47
	Hayır	232	53
Aile Reisinin Çalışma Statüsü	Kamu Çalışanı	84	19.2
	Özel Sektör	194	44.3
	Esnaf	160	36.5
Not Ortalaması	0-1.99	27	6.2
	2.00-2.99	286	65.3
	3.00-4.00	125	28.5
Ailede Ticaretle Uğraşan Kimse	Var	128	29.2
	Yok	310	70.8
Toplam		438	100

Tablo 1'de yer alan veriler incelendiğinde, öğrencilerin %65.1'i kadın, %34.9'u erkektir. Yaş itibarıyla öğrencilerin %45.4'ü 21 ve altı yaş grubunda, %51.1'i 22-25 arası yaş grubunda ve %3.4'ü 26 ve üzeri yaş grubunda bulunmaktadır. Öğrenciler ailelerinin gelir durumuna göre incelendiğinde, %63.7'si 9.000 ve altı, %21.9'u 9.001-12.000 gelir aralığında, %6.4'ü 12.001-15.000 gelir aralığında, %3.7'si 15.001-18.000 gelir aralığında ve %4.3'ü ise 18.001 ve üstü gelir grubundadır. Öğrencilerin bulunduğu sınıfa göre, %22.6'sı 1. sınıf, %29.9'u 2. sınıf, %18.9'u 3. sınıf, %26'sı 4. sınıf ve %2.5'i ise diğer olarak belirlenmiştir. Ailenin ikametgah yerini öğrencilerin %20.1'i köy, %33.3'ü

ilçe ve %46.6'sı il olarak cevaplamışlardır. İş deneyimi itibarıyla, öğrencilerin %47'si iş deneyimine sahip olduğu, %53'ünün ise iş deneyiminin olmadığı görülmüştür. Aile reisinin çalışma statüsünü öğrencilerin %19.2'si kamu çalışanı, %44.3'ü özel sektör ve %36.5'i ise esnaf olarak ifade etmişlerdir. Öğrencilerin not ortalamaları incelendiğinde, %6.2'sinin 0-1.99 aralığında not ortalamasına, %65.3'ünün 2.00-2.99 aralığında not ortalamasına ve %28.5'inin 3.00-4.00 aralığında not ortalamasına sahip oldukları görülmüştür. Ailede ticaretle uğraşan kimsenin varlığı değişkenine göre, öğrencilerin %29.2'si aile ticaretle uğraşanların olduğunu, %70.8'i ise olmadığını belirtmişlerdir.

5.2. Ölçeklere Ait Tanımlayıcı Bilgiler

Ölçeklere ait ortalama, standart sapma, basıklık ve çarpıklık ile cronbach's alfa katsayıları Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2: Ölçeklere Ait Tanımlayıcı Bilgiler

Ölçekler	n	\bar{x}	ss	Basıklık	Çarpıklık	Cronbach's Alfa
Öz Yeterlilik	438	3.57	0.87	-0.471	0.180	0.918
İşsizlik Kaygısı	438	3.28	0.76	-0.262	0.067	0.901
Girişimcilik Niyeti	438	3.37	1.01	-0.228	-0.554	0.896

Tablo 2'de yer alan veriler incelendiğinde, ortalamaları itibarıyla öğrencilerin öz yeterliliklerinin 3.57, işsizlik kaygılarının 3.28 ve girişimcilik niyetlerinin 3.37 düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Ölçeklerin basıklık ve çarpıklık katsayıları değerlendirildiğinde, ± 1 aralığında yer aldığı tespit edilmiştir. Bu nedenle ölçeklerin normal dağıldığını söylemek mümkündür (Huck, 2009; Morgan vd., 2004). Ölçeklerin güvenilirlikleri için Cronbach's Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Araştırmada kullanılan tüm ölçekler 0.800 değerinden yüksek bir değer aldığı için ölçeklerin yüksek güvenilirliğe sahip olduğu ifade edilebilir (Field, 2009; Huck, 2009).

5.3. Korelasyon Analizi

Öz yeterlilik, işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti arasındaki ilişkiler korelasyon analizi ile incelenmiştir. Korelasyon analiz sonuçları Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3: Korelasyon Analizi

Ölçekler	1	2	3
Öz Yeterlilik	1		
İşsizlik Kaygısı	0.298**	1	
Girişimcilik Niyeti	0.531**	0.289**	1

**<0.01

Tablo 3 incelendiğinde, öz yeterlilik ile işsizlik kaygısı arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($r = 0.298, p < 0.01$). Öz yeterlilik ve girişimcilik niyeti arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir ($r = 0.531, p < 0.01$). İşsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti arasında ise pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r = 0.289, p < 0.01$).

5.4. Regresyon Analizi

Araştırmanın hipotezleri çoklu regresyon analizi yapılarak test edilmiştir. Öz yeterlilik ve işsizlik kaygısının girişimcilik niyeti üzerindeki etkisini gösteren regresyon analiz sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Öz Yeterlilik ve İşsizlik Kaygısının Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkisine İlişkin Regresyon Analiz Sonuçları

Bağımlı Değişken (Girişimcilik Niyeti)	B	Standart Hata	β	t	p	VIF
Sabit	0.709	0.216		3.281	0.001	
Öz Yeterlilik	0.569	0.049	0.488	11.624	0.000	1.097
İşsizlik Kaygısı	0.191	0.056	0.144	3.422	0.001	1.097
Düzeltilmiş $R^2 = .298$; $R^2 = .301$	F=93.536. $p < 0.05$		Durbin-Watson=1.814			

Tablo 4'te yer alan analiz sonuçları incelendiğinde, regresyon modelinin anlamlı olduğu görülmektedir ($p < 0.05$). Analiz sonucuna göre, öz yeterlilik girişimcilik niyetini pozitif ve anlamlı bir şekilde etkilemektedir ($\beta = 0.488$, $p < 0.05$). Bu nedenle araştırmanın "H1: Öz yeterlilik girişimcilik niyetini pozitif ve anlamlı yönde etkilemektedir" hipotezi doğrulanmıştır. Analizlerin devamında işsizlik kaygısının girişimcilik niyetini pozitif ve anlamlı bir şekilde etkilediği belirlenmiştir ($\beta = 0.144$, $p < 0.05$). Bu sonuca göre araştırmanın "H2: İşsizlik kaygısı girişimcilik niyetini pozitif ve anlamlı yönde etkilemektedir" hipotezi doğrulanmıştır. Girişimcilik niyeti üzerinde öz yeterliliğin etkisi (0.488) işsizlik kaygısına (0.144) göre daha fazladır. Öz yeterlilik ve işsizlik kaygısının girişimcilik niyetini açıklama oranı %29.8'dir. Tabloda bulunan VIF değerlerine ve Durbin-Watson katsayısına göre değişkenler arasında çoklu doğrusallık ve otokorelasyon probleminin olmadığı anlaşılmaktadır (Büyüköztürk, 2009; Kalaycı, 2009).

6. TARTIŞMA VE SONUÇ

Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bu çalışmada öz yeterlilik ve işsizlik kaygısının girişimcilik niyeti üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada öğrencilerin öz yeterlilik düzeylerinin yüksek, işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyetlerinin orta düzeyde olduğunu söylemek mümkündür.

Araştırma hipotezlerinin test etmek için yapılan regresyon analizi sonucunda öğrencilerin öz yeterliliklerinin girişimcilik niyetlerini olumlu bir şekilde etkilediğini öne süren H1 hipotezi desteklenmiştir. Diğer bir anlatımla, öğrencilerin kendi yetkinliklerine güvenmeleri ve bu yolla amaçlarına ulaşabileceklerine inanmaları girişimcilik niyetlerini artırmaktadır. Bu sonuç literatürdeki benzer çalışmaların sonuçları ile uyum göstermektedir (Örücü ve Hasırcı, 2022; Bektaş ve Zehir, 2022; Ceyhan vd., 2020; Akhtar vd., 2020; Garaika vd., 2019; Udayanan, 2019; Qiao ve Huang, 2019, Liu vd., 2019, Saraih vd., 2018). Özler, Giderler ve Baran (2017) yaptıkları çalışmada üniversite öğrencilerinin öz yeterliliklerinin yüksek olduğunu ve girişimcilik niyeti içinde olduklarını tespit etmişlerdir. Bu çalışmada öz yeterliliğin girişimcilik niyetinin oluşmasında önemli bir öncül olduğu ortaya konulmuştur. Girişimcilik zor ve çaba gerektiren bir kariyer yoludur. Bu yönüyle kendi yeteneklerine ilişkin daha güçlü inançları olan bireyler, girişimciliğe ilişkin ilgilerini gösterme konusunda daha ısrarcı olacak ve hedeflerine ulaşmak için daha fazla çaba sarf edeceklerdir (Farashah, 2015).

Yapılan analizlerde öğrencilerin işsizlik kaygılarının girişimcilik niyetlerini etkileyebileceğini öne süren H2 hipotezi desteklenmiştir. Bu sonuca göre, işsiz kalma korkusunun öğrencilerin kendi işlerini kurmaya sevk edebileceği söylenebilir. Elde edilen bu sonuç bazı çalışmalarla benzerlik göstermektedir (Kimzan ve Sönmez, 2023; Ayhün ve Monus; 2020, Balkaya, 2018). Farklı araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalarda üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygılarının yüksek olduğu tespit edilmiştir (Korkmazer, 2020; Surat ve Ceran, 2020). Diğer taraftan Akyüz ve Durmuş (2022) üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada işsizlik kaygısının hayatı anlamlandırmada ve kariyer hedeflerinin seçiminde olumlu etkilerinin olduğunu belirlemişlerdir. Araştırmacılara göre işsizlik kaygısının öğrencilerin kariyer hedeflerine sağladığı katkı, onların daha tutarlı performans göstermelerine yol açmaktadır. İşsizliğin sosyal, duygusal, ruhsal ve toplumsal birçok olumsuz sonuç doğurduğu bir gerçek olmakla birlikte, girişimcilik potansiyeli üzerinde olumlu etkileri bulunmaktadır (Koellinger ve Roy Thurik, 2012; Harada, 2005).

Araştırma sonucunda öğrencilerin öz yeterlilik düzeyleri arttıkça girişimciliğe ilişkin niyetlerinin artabileceği görülmüştür. Genç yaş gurubunda bulunan üniversite öğrencileri, gerekli enerjiye ve dinamizme sahip oldukları için kendilerine olan güvenleri yüksektir. Yüksek güven düzeyi bireyin zorluklarla mücadele etme ve başarılı olma potansiyelini etkilemektedir. Bundan dolayı öz yeterliliğin girişimcilik niyetini etkilemiş olabileceği söylenebilir.

Araştırmanın diğer bir sonucu öğrencilerin gelecekte işsiz kalma endişesi, girişimciliğe dair daha fazla niyet göstermelerine yol açmıştır. İnsanoğlu içgüdüsel olarak tehditlerle karşılaştığında

belirli arayışlara girmektedir. İşsizlik kaygısı da bireyi psikolojik olarak etkileyen bir tehdit olduğu düşünüldüğünde, bu tehdide karşı bireyin harekete geçmesi kaçınılmazdır. İşsiz kalacağına ilişkin korku duyan birey, iş gücü piyasasında kendi şartlarına uygun işi bulamaması neticesinde girişimci olmayı bir alternatif olarak tercih edebilir. Bu nedenle işsizlik kaygısı girişimcilik niyetini etkilemiş olabilir. Ayrıca araştırma örneklemini henüz iş hayatına atılmamış üniversite öğrencilerinin olduğu göz önüne alındığında ulaşılan bu sonuç normal karşılanabilir. Mevcut işinde çalışan bir bireyin yaşadığı işsizlik kaygısı işinde deneyimli olması, piyasa koşullarını bilmesi, zaman içerisinde edindiği sosyal çevre vb. gibi nedenlerle daha az olabilir, ayrıca bu bireylerin sayılan nedenlerden dolayı iş bulmaları henüz öğrenci ya da daha yeni mezun olmuş öğrencilere göre daha kolaydır. Bu nedenle halen bir işte çalışan bir bireyin daha az girişimcilik niyeti göstermesi ya da hiç göstermemesi beklenebilir.

Girişimcilik niyeti bir anda gelişen bir olgu değildir. Girişimcilik niyeti zamanla şekillenmekte ve birçok faktörden etkilenmektedir. Bu faktörlerden biri de öz yeterlilik algısıdır. Nitekim araştırma sonucuna göre öz yeterlilik girişimcilik niyetinin en güçlü açıklayıcısıdır. Öz yeterliliğin artırılabilmesi ve buna bağlı girişimcilik niyetinin ortaya çıkabilmesi için tüm alanlarda bireylerin öz yeterliliklerini artıracak imkânların sağlanması gereklidir. Girişimcilik yalnızca bireysel çabalarla başarılabilecek bir süreç olmadığı için, başta politika yapıcılar, iş dünyası, eğitim kurumları ve tüm toplumun girişimcilik kültürü ve ekosisteminin oluşturulması için iş birliği içerisinde olması son derece önemlidir.

Günümüzde işsizlik rakamları göz önünde bulundurulduğunda üniversitelerin iş arayan mezunlar yerine iş kuran mezunlar yetiştirmeleri gerekmektedir. Üniversitelerde girişimcilik dersinin tüm bölümlerde okutulması, mevcut öğrenci kontenjanlarının piyasadaki talebe göre düzenlenmesi, üniversite eğitiminin niteliğinin artırılması, işverenlerin ehliyeti ve liyakati gözetmeleri üniversite öğrencilerinin işsiz kalma kaygılarını azaltabilir. İlaveten, öğrencilerin öğrencilik zamanları dışında bir işte çalışmaları ya da iş yeri stajları yoluyla iş deneyimi edinmeleri bu kaygının azalmasını sağlayan etkili yöntemler olabilir.

Bu çalışmanın en önemli kısıtlarından biri araştırmanın örneklemini girişimcilerden ziyade öğrencilerin oluşturmasıdır. Ayrıca örneklemin sadece bir üniversitede öğrenim gören öğrencilerden seçilmesi araştırmanın diğer bir kısıtı olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle daha sonradan yapılacak çalışmalarda diğer üniversitelerde öğrenim gören öğrenciler de örnekleme dahil edilebilir. Ayrıca yapılacak çalışmalarda girişimciler, öğrenciler ve mezun olmuş öğrencilerin öz yeterlilik, işsizlik kaygıları ve girişimcilik niyetleri karşılaştırılabilir.

Kaynakça

- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational behavior and human decision processes*, 50(2), 179-211.
- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1980). *Understanding attitudes and predicting social behavior*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall, Inc.
- Akgün, A., Gönen, S., & Aydın, M. (2007). İlköğretim fen ve matematik öğretmenliği öğrencilerin kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi (elektronik)*, 6(20), 283-299.
- Akgün, S.S. (2019). *Üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyeti ile işsizlik kaygısı arasındaki ilişki* (yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akhtar, S., Hongyuan, T., Iqbal, S., & Ankomah, F. Y. N. (2020). Impact of need for achievement on entrepreneurial intentions; mediating role of self-efficacy. *Journal of Asian Business Strategy*, 10(1), 114-121.
- Akyüz, A. M., & Durmuş, İ. (2022). Üniversite öğrencilerinin hayatlarını anlamlandırmada işsizlik kaygısı, kariyer hedefi ve kişisel gelişim değişkenlerinin rolü. *Journal of Management and Economics Research*, 20(2), 23-53.

- Arı, F. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Pilot Üniversiteye İlişkin Farkındalıklarının İncelenmesi: Bingöl Üniversitesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(12), 93-105.
- Aslan, M., & Sığıncı, H. (2022). Pazarlama Harcamalarının Firma Karlılık ve Büyüme Performansına Etkisi. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30, 311-327.
- Ayhün, S.E., & Monus, Y. (2020). Deneyime açıklık ve işsizlik kaygısının girişimcilik eğilimine etkisi: Z kuşağına yönelik bir araştırma. *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*, 4(24), 923-938.
- Aytaç, S., & Keser, A. (2002). İşsizliğin çalışan birey üzerindeki etkisi: İşsizlik kaygısı. *ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 4(2).
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological review*, 84(2), 191-215.
- Bandura, A. (1986). The explanatory and predictive scope of self-efficacy theory. *Journal of social and clinical psychology*, 4(3), 359-373.
- Baron, R.A. & Shane, S.A. (2008), *Entrepreneurship: A Process Perspective*, 2 Ed., Mason, OH: Thomson South-Western.
- Basim, H. N., Korkmazıyürek, H., & Tokat, A. O. (2008). Çalışanların öz yeterlilik algılamasının yenilikçilik ve risk alma üzerine etkisi: Kamu sektöründe bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (19), 121-130.
- Bektaş, G., & Zehir, C. (2022). Duygusal Zekâ ve Girişimcilik Niyeti Arasında Öz Yeterliliğin Aracılık İlişkisi. *Yıldız Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 11-21.
- Beşer, N. & Öz, F. (2003). Kemoterapi alan lenfomalı hastaların hastane anksiyete depresyon düzeyi ve yaşam kalitesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 7(1), 47-56.
- Bird, B. (1988). Implementing entrepreneurial ideas: The case for intention. *Academy of management Review*, 13(3), 442-453.
- Bordea, E. N., Manea M. & Pellegrini A. (2017). Unemployment and coping with stress, anxiety, and depression. *Czech Journal of Social Sciences, Business And Economics*, 6(2), 6-14.
- Boyd, N. G., & Vozikis, G. S. (1994). The influence of self-efficacy on the development of entrepreneurial intentions and actions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 18(4), 63-77.
- Büyüköztürk Ş. (2009). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cardon, M. S., & Kirk, C. P. (2015). Entrepreneurial passion as mediator of the self-efficacy to persistence relationship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 39(5), 1027-1050.
- Ceyhan, S., Yıltay, S., & Batga, B. (2020). Duygusal zekâ ile girişimcilik eğilimi arasında öz yeterliliğin aracılık rolü: Çukurova üniversitesinde bir alan araştırması. *International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries*, 4(6), 1-19.
- Colman, A. M. (2015). A dictionary of psychology. Oxford quick reference.
- Coulibaly, S. K., Erbao, C., & Mekongcho, T. M. (2018). Economic globalization, entrepreneurship, and development. *Technological Forecasting and Social Change*, 127, 271-280.
- Çolakoğlu, H., & Çolakoğlu, T. (2016). Üniversitelerdeki girişimcilik eğitimi ile öz yeterlilik algısı ve girişimcilik potansiyeli ilişkisi üzerine bir saha araştırması. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 17(37 Girişimcilik Özel Sayısı), 70-84.
- Dağlar, H. (2021). Kişilik özelliklerinin işsizlik kaygısı üzerine etkisi: üniversite mezunları üzerine bir araştırma. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(44), 7638-7667.

- Do, B. R., & Dadvari, A. (2017). The influence of the dark triad on the relationship between entrepreneurial attitude orientation and entrepreneurial intention: A study among students in Taiwan University. *Asia Pacific Management Review*, 22(4), 185-191.
- Dursun, S., & Aytaç, S. (2009). Üniversite öğrencileri arasında işsizlik kaygısı. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28(1), 71-81.
- Elnadi, M., & Gheith, M. H. (2021). Entrepreneurial ecosystem, entrepreneurial self-efficacy, and entrepreneurial intention in higher education: Evidence from Saudi Arabia. *The International Journal of Management Education*, 19(1), 100458.
- Engle, L Robert, Dimitriadi, N, Gavidia, J V, Schlaegel, C, Delanoe, S, Alvarado, I, . . . Wolff, B. (2010). Entrepreneurial intent: A twelve-country evaluation of ajzen's model of planned behavior. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 16(1), 35-57.
- Erikli, S., & Bayat, B. (2019). Üniversite mezunu uzun süreli genç işsizlerin eğitim ve çalışma yaşamı beklentisi: Ankara örneği. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 19(43), 297-331.
- Ersoy Kart, M. & Erdost, H. E. (2008). Unemployment worries among Turkish university students. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 36(2), 275- 288
- Falco, P., & Haywood, L. (2016). Entrepreneurship versus joblessness: Explaining the rise in self-employment. *Journal of Development Economics*, 118, 245-265.
- Farashah, A. D. (2015). The effects of demographic, cognitive and institutional factors on development of entrepreneurial intention: Toward a socio-cognitive model of entrepreneurial career. *Journal of International Entrepreneurship*, 13(4), 452.
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS*. London: SAGE Publications.
- Garaika, G., Margahana, H. M., & Negara, S. T. (2019). Self efficacy, self personality and self confidence on entrepreneurial intention: Study on young enterprises. *Journal of Entrepreneurship Education*, 22(1), 1-12.
- Gümül, F., Çalık, A., & Kurt, H. (2017). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini incelemeye yönelik bir araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 91-107.
- Güven, M. & Aslan, M. (2020). Bilgi teknolojilerinin çalışanların performansına ve motivasyonuna etkisi: TRB1 bölgesindeki KOBİ'lerde bir uygulama, *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 4 (1), 35-54.
- Harada, N. (2005). Potential entrepreneurship in Japan. *Small Business Economics*, 25, 293-304.
- Hassan, A., Saleem, I., Anwar, I., & Hussain, S. A. (2020). Entrepreneurial intention of Indian university students: the role of opportunity recognition and entrepreneurship education. *Education+ Training*, 62(7/8), 843-861.
- Highfield, R., & Smiley, R. (1987). New business starts and economic activity: an empirical investigation. *International journal of industrial organization*, 5(1), 51-66.
- Huck, S.,W. (2009). *Statistical misconceptions*. New York: Routledge.
- Jerusalem, M. & R. Schwarzer (1992) "Self-Efficacy As Resource Theory in Stress Appraisal Process" in R. Schwarzer (Ed.) *Self-Efficacy: Thought Control of Action*, Hemisphere: Washington DC, 195-213.
- Kalaycı, S. (2009). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Karcıoğlu, F., & Balkaya, E. (2018). Üniversite son sınıf öğrencilerinde işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti ilişkisi: TRA1 bölgesi örneği. *İş, Güç: The Journal of Industrial Relations & Human Resources*, 20(3), 95-120.

- Kıcı, B. (2017). Eğitimli genç işsizliği üzerinden işsizlik kaygısına bir bakış. *Çalışma ve Toplum*, 3(54), 1369-1396.
- Kimzan, F. Ö., & Sönmez, H. (2023). Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi öğrencilerinin işsizlik kaygısı ve girişimcilik eğilimi ilişkisinin incelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 62-91.
- Koe, W. L. (2016). The relationship between Individual Entrepreneurial Orientation (IEO) and entrepreneurial intention. *Journal of Global Entrepreneurship Research*, 6, 1-11.
- Koellinger, P. D., & Roy Thurik, A. (2012). Entrepreneurship and the business cycle. *Review of Economics and Statistics*, 94(4), 1143-1156.
- Korkmazer, F. (2020). Üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygısı algılarının incelenmesi. *Business Economics and Management Research Journal*, 3(2), 141-152.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610.
- Krueger, N. (1993). The impact of prior entrepreneurial exposure on perceptions of new venture feasibility and desirability. *Entrepreneurship theory and practice*, 18(1), 5-21.
- Krueger, N. F., & Carsrud, A. L. (1993). Entrepreneurial intentions: Applying the theory of planned behaviour. *Entrepreneurship & regional development*, 5(4), 315-330.
- Kumar, R., & Shukla, S. (2022). Creativity, proactive personality and entrepreneurial intentions: examining the mediating role of entrepreneurial self-efficacy. *Global Business Review*, 23(1), 101-118.
- Kuratko, D. F. (2005). The emergence of entrepreneurship education: Development, trends, and challenges. *Entrepreneurship theory and practice*, 29(5), 577-597.
- Liñán, F., & Chen, Y. W. (2009). Development and cross-cultural application of a specific instrument to measure entrepreneurial intentions. *Entrepreneurship theory and practice*, 33(3), 593-617.
- Linn, M. W., Sandifer, R., & Stein, S. (1985). Effects of unemployment on mental and physical health. *American journal of public health*, 75(5), 502-506.
- Liu, X., Lin, C., Zhao, G., & Zhao, D. (2019). Research on the effects of entrepreneurial education and entrepreneurial self-efficacy on college students' entrepreneurial intention. *Frontiers in psychology*, 10, 869.
- Lök S, İnce A., & Lök N. (2008). Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu özel yetenek sınavına girecek adayların kaygı durumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 121-131.
- Luszczynska, A., Scholz, U., & Schwarzer, R. (2005). The general self-efficacy scale: multicultural validation studies. *The Journal of psychology*, 139(5), 439-457.
- McClelland, D. C., & Mac Clelland, D. C. (1961). *Achieving society* (Vol. 92051). Simon and Schuster.
- Morgan, G. A., Leech, N. L., Gloeckner, G. W. ve Barret, K. C. (2004). SPSS for introductory statistics: Use and interpretation. Second Edition. London: Lawrance Erlbaum Associates Publishers.
- Newman, A., Obschonka, M., Schwarz, S., Cohen, M., & Nielsen, I. (2019). Entrepreneurial self-efficacy: A systematic review of the literature on its theoretical foundations, measurement, antecedents, and outcomes, and an agenda for future research. *Journal of vocational behavior*, 110, 403-419.
- Nguyen, C. (2017). Entrepreneurial intention of international business students in Viet Nam: A survey of the country joining the Trans-Pacific Partnership. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 6(1), 1-13.

- Örücü, E., & Hasırcı, I. (2022). Çalışanların yaşam tatmini ve öz yeterlilik algısının girişimcilik eğilimlerine etkisi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(1), 246-258.
- Özder, H., Birinci, M., Zaifoğlu, P., & Işıktaş, S. (2018). Okulöncesi ve sınıf öğretmeni adaylarının işsizlik kaygılarına ilişkin bir ölçek geliştirme çalışması. *Is, Güc: Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 20(2), 43-56.
- Özler, N. D. E., Giderler, C., & Baran, H. (2017). Öz yeterlilik ve kontrol odağının bireylerin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik bir araştırma. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 13(13), 736-747.
- Pajares, F. (2006). Self-efficacy during childhood and adolescence. *Self-efficacy beliefs of adolescents*, 5, 339-367.
- Qiao, X., & Huang, J. H. (2019). Effect of college students' entrepreneurial self-efficacy on entrepreneurial intention: career adaptability as a mediating variable. *International Journal of Educational Methodology*, 5(3), 305-313.
- Saeed, S., Yousafzai, S. Y., Yani-De-Soriano, M., & Muffatto, M. (2015). The role of perceived university support in the formation of students' entrepreneurial intention. *Journal of small business management*, 53(4), 1127-1145.
- Santos, S. C., & Liguori, E. W. (2020). Entrepreneurial self-efficacy and intentions: Outcome expectations as mediator and subjective norms as moderator. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 26(3), 400-415.
- Saraih, U. N., Aris, A. Z. Z., Mutalib, S. A., Ahmad, T. S. T., Abdullah, S., & Amlus, M. H. (2018). The influence of self-efficacy on entrepreneurial intention among engineering students. In *MATEC Web of Conferences* (Vol. 150, p. 05051). EDP Sciences.
- Shane S. (2012). Reflections on the 2010 AMR decade award: Delivering on the promise of entrepreneurship as a field of research. *Academy of Management Review*, 37, 10-20.
- Shane, S., & Venkataraman, S. (2000). The promise of entrepreneurship as a field of research. *Academy of Management Review*, 25, 217-226.
- Shirokova, G., Osiyevskyy, O., & Bogatyreva, K. (2016). Exploring the intention-behavior link in student entrepreneurship: Moderating effects of individual and environmental characteristics. *European Management Journal*, 34(4), 386-399.
- Smári, J., Arason, E., Hafsteinsson, H., & Ingimarsson, S. (1997). Unemployment, coping and psychological distress. *Scandinavian Journal of Psychology*, 38(2), 151-156.
- Surat, A., & Ceran, D. (2020). Üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygısı. *ISPEC Journal of Social Sciences & Humanities*, 4(3), 145-166.
- Şeşen, H., & Basım, H. N. (2012). Demografik faktörler ve kişiliğin girişimcilik niyetine etkisi: Spor bilimleri alanında öğrenim gören üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Ege Akademik Bakış*, 12, 21-28.
- Taşgın, Ö., Bozgeyikli, H., & Boğazlıyan, E. E. (2017). Üniversiteli gençlerin işsizlik kaygıları ile psikolojik dayanıklılıkları arasındaki ilişki. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 6(16), 551-567.
- Tayfun, A. N. T., & Korkmaz, A. (2016). Üniversite öğrencilerinde işsizlik kaygısı: Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(17), 534-558.
- Tayfur, Ö. (2006). *Antecedents of Feedback Seeking Behavior* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Tuncer, M., & Tanaş, R. (2022). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin iş bulma kaygıları, girişimcilik özellikleri ve genel not ortalamaları arasındaki ilişkiler. *Turkish Journal of Educational Studies*, 9(3), 501-519.
- Udayanan, P. (2019). The role of self-efficacy and entrepreneurial self-efficacy on the entrepreneurial intentions of graduate students: A study among omani graduates. *Entrepreneurial Business and Economics Review*, 7(4), 7-20.
- Van Gelderen, M., Brand, M., Van Praag, M., Bodewes, W., Poutsma, E., & Van Gils, A. (2008). Explaining entrepreneurial intentions by means of the theory of planned behaviour. *Career development international*, 13(6), 538-559.
- Van Praag, C. M., & Versloot, P. H. (2007). What is the value of entrepreneurship? A review of recent research. *Small Business Economics*, 29(4), 351-382.
- Wickham, P. A. (2006). Strategic entrepreneurship. London: Pearson education.
- Wood, M., McKinley, W., & Engstrom, C. L. (2013). Endings and visions of new beginnings: the effects of source of unemployment and duration of unemployment on entrepreneurial intent. *Entrepreneurship Research Journal*, 3(2), 171-206.
- Wood, R., & Bandura, A. (1989). Social cognitive theory of organizational management. *Academy of management Review*, 14(3), 361-384.
- Yaşaroğlu, C. & Arı, F. (2021). "Üniversite Öğrencilerinin Kalkınma ve İhtisaslaşma Programı Hakkındaki Farkındalıklarının İncelenmesi" içinde C. Yaşaroğlu (Ed.). Pilot Üniversiteye İlişkin Paydaş Görüşleri II: Bingöl Üniversitesi Örneği, Eğitim Yayınevi: Konya, 87-99.
- Yeşilay, A. (1996). Genelleştirilmiş öz yetki beklentisi. <http://userpage.fu-berlin.de/~health/turk.htm> (erişim tarihi: 22.12.2022).

Etik Beyanı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde BİİBFAD Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir. Bu çalışmanın etik kurul izni Bingöl Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan 10.01.2023 tarih 90512 sayısı ile alınmıştır.

Yazar Katkıları: 1. yazar, çalışmada konunun belirlenmesi, literatür, veri analizi ve raporlama bölümlerinde katkı sağlamıştır. 2. yazar, literatür ve verilerin toplanması aşamalarında katkı sağlamıştır. 1. yazarın katkı oranı yaklaşık olarak %60, 2. yazarın katkı oranı ise %40'tır

Çıkar Beyanı: Yazarlar arasında çıkar çatışması vardır/yoktur.

Teşekkür: Gösterdikleri yoğun ilgi ve emeklerinde dolayı BİİBFAD Dergisi Editör Kurulu'na ve sağladıkları katkılarında dolayı hakemlere teşekkür ederiz.

EXTENDED ABSTRACT

Aim: The major goal of this study is to determine the effect of self-efficacy and unemployment anxiety of university students on their entrepreneurial intentions. In our country, the rising unemployment of young people, especially university graduates, has been effective in the selection of university students as the research sample. There are numerous studies that examine university students' self-efficacy, unemployment and entrepreneurial intentions separately. However, there is no study that examines these three variables together.

Method(s): The research population comprises 16,936 students at Bingöl University in the 2022-2023 academic year. Among the reasons for the selection of Bingöl University in the universe of the research, the selection of this university as a Pilot University for development and specialization is in the first place. The data of the research were collected by convenience sampling method using questionnaires. The questionnaires were applied between January 11-20, 2023. To collect the data, 500 questionnaires were distributed and 462 of them were returned. Of the returned questionnaires, 24 were excluded due to incomplete, incorrect, and careless filling. Therefore, data analysis was conducted on the remaining 438 questionnaires. The SPSS23 package program was used to analyze the data.

Findings: According to the study, it is possible to say that students' self-efficacy levels are high, unemployment anxiety and entrepreneurial intentions are at medium level. The relationships between self-efficacy, unemployment anxiety, and entrepreneurial intention were analyzed by correlation analysis. According to the results of the correlation analysis, it was seen that there was a positive relationship between self-efficacy and unemployment anxiety at a moderate level. There is a strong positive relationship between self-efficacy and entrepreneurial intention. There is a moderate positive relationship between unemployment anxiety and entrepreneurial intention. The hypotheses of the study were tested through multiple regression analysis. According to the results of the analysis, self-efficacy has a positive and significant effect on entrepreneurial intention. In the continuation of the analysis, it was determined that unemployment anxiety has a positive and significant effect on entrepreneurial intention. The impact of self-efficacy on entrepreneurial intention (0.488) is higher than unemployment anxiety (0.144). The rate of self-efficacy and unemployment anxiety explaining entrepreneurial intention is 29.8%.

Conclusion and Discussion: As a result of the regression analysis conducted to test the research hypotheses, hypothesis H1, which suggests that students' self-efficacy positively affects their entrepreneurial intentions, was supported. In other words, students' confidence in their own competencies and their belief that they can achieve their goals in this way increase their entrepreneurial intentions. In the continuation of the analyses, hypothesis H2, which suggests that students' unemployment anxiety positively affects their entrepreneurial intentions, was supported. According to this result, it can be said that the fear of being unemployed may lead students to start their own businesses. Entrepreneurial intention is not a phenomenon that develops in an instant. Entrepreneurial intention is shaped over time and is influenced by many factors. One of these factors is self-efficacy perception. As a matter of fact, according to the results of the research, self-efficacy is the strongest predictor of entrepreneurial intention. In order to increase self-efficacy and entrepreneurial intention, it is necessary to provide opportunities to increase the self-efficacy of individuals in all areas. Since entrepreneurship is not a process that can only be achieved through individual efforts, it is extremely important that policymakers, the business world, educational institutions, and the whole society cooperate to create an entrepreneurial culture and ecosystem. Considering today's unemployment figures, universities need to train graduates who start businesses instead of job-seeking graduates. Teaching entrepreneurship courses in all departments at universities, adjusting the current student quotas according to the demand in the market, increasing the quality of university education, and employers considering competence and merit rather than relatives and friends can reduce university students' anxiety about becoming

unemployed. In addition, students working in a job outside their student years or gaining work experience through workplace internships can be effective methods to reduce this anxiety.